

Lovforslag nr. L 137. Fremsat den 29. januar 2003 af socialministeren (Henriette Kjær)

Forslag

til

Lov om ændring af lov om retssikkerhed og administration på det sociale område samt lov om social service

(Selvstændig handlekommune for anbragte børn samt høring og inddragelse af børn i sagsbehandlingen)

§ 1

I lov om retssikkerhed og administration på det sociale område, jf. lovbekendtgørelse nr. 807 af 26. september 2002, som ændret ved § 2 i lov nr. 1069 af 17. december 2002, foretages følgende ændringer:

1. I § 9 indsættes efter stk. 3 som nyt stykke:

»Stk. 4. Et barn under 18 år, som er anbragt uden for hjemmet, har selvstændig opholdskommune i den kommune, som har truffet afgørelse om anbringelsen efter kapitel 8 i lov om social service, uanset om forældremyndighedsindehaveren har en anden opholdskommune. Når der er særlige grunde dertil, kan kommunerne aftale, at forældremyndighedsindehaverens opholdskommune er handlekommune i forhold til barnet eller den unge. Aftalen er betinget af, at forældremyndighedsindehaveren og den unge over 15 år giver samtykke.«

Stk. 4-7 bliver herefter stk. 5-8.

2. I § 9, stk. 5, der bliver stk. 6, ændres »stk. 2 og 3« til: »stk. 2-4«.

3. § 9 a, stk. 1, nr. 2, ophæves.

§ 2

I lov om social service, jf. lovbekendtgørelse nr. 755 af 9. september 2002, som ændret ved § 3 i lov nr. 1092 af 16. december 2002, § 1 i lov

nr. 1066 af 17. december 2002, lov nr. 1067 af 17. december 2002, lov nr. 1070 af 17. december 2002 og lov nr. 1071 af 17. december 2002, foretages følgende ændringer:

1. § 53 affattes således:

»§ 53. Hvis et barn eller en ung, som er anbragt uden for hjemmet, har selvstændig opholdskommune, jf. § 9, stk. 4, i lov om retssikkerhed og administration på det sociale område, skal denne kommune:

- 1) føre tilsyn med barnets eller den unges forhold under opholdet uden for hjemmet og træffe afgørelse om ændret anbringelsessted, behandling, uddannelse m.v., jf. § 55, stk. 1,
- 2) træffe afgørelse om revision af handleplanen for anbringelsen, jf. § 56, og i den forbindelse træffe afgørelser efter § 40 i det omfang foranstaltningerne vedrører barnets forhold,
- 3) træffe afgørelse om samvær og kontakt, jf. § 57, og
- 4) træffe afgørelse om hjemgivelse, jf. § 46, stk. 2.

Stk. 2. Afgørelser vedrørende familiens forhold træffes af forældremyndighedens indehaveres opholdskommune.

Stk. 3. Efter hjemgivelse bliver forældremyndighedsindehaverens opholdskommune barnets eller den unges opholdskommune.

Stk. 4. Barnets eller den unges selvstændige opholdskommune samarbejder med forældre-

myndighedsindehaverens opholdskommune om at løse familiens problemer og hører forældrene, barnet eller den unge inden der træffes afgørelse efter reglerne i dette kapitel.«

2. § 58 affattes således:

»§ 58. Forinden myndigheden træffer afgørelse i en sag om foranstaltninger efter kapitel 8, og forinden der træffes afgørelse i en sag om ophør af en anbringelse, skal der finde en samtale sted med barnet eller den unge herom.

Stk. 2. Samtalen kan undlades i det omfang

barnets modenhed eller sagens karakter i afgørende grad taler imod samtalens gennemførelse. Kan samtalen ikke gennemføres, skal barnets holdning til den påtænkte foranstaltning og til spørgsmålet om ophør af anbringelse søges tilvejebragt.«

§ 3

Stk. 1. Loven træder i kraft den 1. juli 2003.

Stk. 2. For sager, hvori der er truffet afgørelse om anbringelse udenfor hjemmet før 1. juli 2003, anvendes de hidtil gældende regler.

Bemærkninger til lovforslaget

Almindelige bemærkninger

Indledning og baggrund

Samfundet har et stort ansvar, når børn og unge anbringes uden for hjemmet. De seneste ændringer af serviceloven på børneområdet – senest ved lov nr. 466 af 31 maj 2000 – har derfor bl.a. haft til formål at styrke kontinuiteten i anbringelsen – således at forløbet under anbringelsen er til »barnets bedste«.

Der forekommer fortsat jævnligt eksempler på, at børn og unge under et anbringelsesforløb er »kastebolde« imellem myndighederne. Det kan fx ske, hvis en ny handlekommune har en anden opfattelse af, hvor barnet skal være end den, der oprindeligt anbragte barnet. I forhold til disse sårbare børn er det uhenigtsmæssigt og det må derfor tilstræbes at indrette reglerne på en måde, der mindsker risikoen for at disse børn yderligere belastes.

Sager om anbringelse af børn og unge uden for hjemmet er meget vanskelige sager. Mange hensyn skal afvejes mod hinanden. Det er dog altid vigtigt at holde fokus på barnets eller den unges situation og ikke forfalde til alene at inddrage de voksne, der omgiver barnet. Af hensyn til »barnets bedste« er det meget vigtigt at reglerne indrettes således, at de sikrer, at børnene og de unge i videst muligt omfang høres og inddrages i behandlingen af egen sag. Socialforskningsinstituttets evaluering om de forebyggende foranstaltninger (Børnesager – Evaluering af den forebyggende indsats, rapport nr. 02:10) samt rapport om »Tærskler for anbringelse« (Tærskler for anbringelse – En vignetundersøgelse om socialforvaltningernes vurderinger i børnesager, rapport nr. 02:13) viser, at børn og unge i alt for ringe grad inddrages i kommunernes beslutninger om iværksættelse af forebyggende foranstaltninger og anbringelse uden for hjemmet. Lovforslaget har derfor også til formål at sikre, at de lovgivningsmæssige rammer i videst muligt omfang drager omsorg for at børnene og de unge høres og inddrages i de beslutninger, der har så stor betydning for deres fremtidige liv.

På denne baggrund foreslår regeringen følgende ændringer:

- en ændring af reglerne om handlekommune for børn anbragt uden for hjemmet.
- en ændring af reglen om inddragelse af barnet og den unge i sager om særlig støtte.

Reglerne om handlekommune foreslås ændret, så den anbringende kommune vedbliver med at være handlekommune for barnet, selvom forældrene flytter kommune. Regelændringen skal give anbragte børn en selvstændig handlekommune uafhængigt af hvilken kommune, der er forældrenes opholdskommune og dermed forældrenes handlekommune.

Reglen om inddragelse af barnet foreslås ændret, så den aldersgrænse på 12 år, der i dag gælder for, hvornår barnet skal høres, ophæves. Alle børn og unge skal herefter som udgangspunkt høres, medmindre barnets modenhed taler imod det.

Samlet set skal dette lovforslag ses som endnu et tiltag i retning af at indrette reglerne, så det at sætte fokus på, hvad der er til »barnets bedste«, bliver et ufravigeligt udgangspunkt ved vurdering af indsatsen i forhold til udsatte børn og unge.

Lovforslagets formål er

- at styrke kontinuiteten og stabiliteten i anbringelsen
- at sikre at der samtidigt arbejdes målrettet på forældrenes problemstillinger
- at sikre en fleksibel adgang til indgå aftale om handlekommune
- at sikre at børn og unge i højere grad høres og inddrages i deres egen sag.

Lovforslagets indhold

Handlekommune

Efter de gældende regler i retssikkerhedslovens § 9 har børn som hovedregel ikke selvstændig handlekommune. I stedet har forældrenes handlekommune det samlede ansvar for de foranstaltninger, der sættes i værk over for familien. Baggrunden for dette har primært været et ønske om, at der ses samlet på familiens situation. Det er således efter de nuværende regler som hovedregel altid den samme kommune, som har

ansvaret for både barnet og for behandlingen af forældrenes problemer.

De nuværende regler indebærer, at en ny kommune overtager ansvaret for et anbragt barn, hvis forældrene flytter kommune. Det er dog stadig den kommune som anbragte barnet, der skal betale for anbringelsen. Dermed sikres det, at den nye kommune ikke hjemtager barnet af økonomiske årsager.

De nuværende regler kan betyde, at det er vanskeligt for en ny kommune at føre tilsyn med barnet, særligt hvis den geografiske afstand er stor. Handlekommunen har altid ansvaret for barnet og for tilsynet, men rent praktisk kan tilsynet efter aftale overlades til den oprindelige kommune eller en privat part, som fx familieplejeforeninger. Samtidig kan der for en ny handlekommune være et incitament til at fastholde barnet i anbringelsen, da det kan være forbundet med vanskeligheder af både praktisk og økonomisk karakter at hjemgive barnet. Forældrenes ny opholdskommune vil i en sådan situation blive økonomisk forpligtet i forhold til at afhjælpe barnets problemer.

De nuværende regler kan endelig have den uheldige konsekvens, at barnet oplever et brud på kontinuiteten i forbindelse med flytningen, idet en ny kommune og en ny sagsbehandler kan have en anderledes vurdering af hvilken behandling og hvilket anbringelsessted, der er mest egnet i forhold til barnets problemer. Hertil kommer at det er ressourcekrævende at en ny sagsbehandler skal sættes ind i sagen. Det gælder særligt i de tilfælde, hvor forældrene ofte flytter. Kontinuitet er som nævnt centralt for anbragte børn, selvom det i visse tilfælde også kan være konstruktivt, at der ses på en sag med nye øjne.

Dette lovforslag indebærer, at den kommune, der oprindeligt anbragte barnet forsat vil være handlekommune for barnet i en situation hvor forældrene flytter. Herved understøttes mulighederne for at give anbragte børn stabile opvækstbetingelser.

Ved at fastholde den oprindeligt anbringende kommune som opholds- og handlekommune i forhold til et anbragt barn eller ung i forbindelse med forældrenes flytning sikres der med dette lovforslag, at linien i den oprindeligt udarbejdede handleplan følges, og at indsatsen i forhold til det anbragte barn tilrettelægges med udgangspunkt i de problemstillinger, der lå til grund for anbringelsen. I en række konkrete tilfælde har forældrenes flytning - og dermed skift af opholdskommune - vist sig at være u hensigtsmæssig i forhold til et barn anbragt uden for hjemmet. Dette beror på, at en ny opholdskommune kan have en væsentlig anden opfattelse af barnet og familiens situation og som følge heraf iværksætte helt andre foranstaltninger el-

ler i nogle tilfælde hjemgive barnet. Ved at fastholde den oprindeligt anbringende kommune som barnets opholds- og handlekommune søges lovforslagets hovedformål om at styrke kontinuiteten og stabiliteten i anbringelsesforløbet forfulgt.

En del af foranstaltningerne i kapitel 8 kan både rette sig mod barnet og mod forældrene. Det drejer sig fx om konsulentbistand med hensyn til barnets eller den unges forhold, jfr. § 40, stk. 2, nr. 1, aflastning efter § 40, stk. 2, nr. 4 og kontaktpersonordningen i § 40, stk. 2, nr. 7. Efter de gældende regler har dette ingen betydning for kommunens handlekompetence i forhold til de enkelte foranstaltninger, idet beslutningskompetencen i dag ligger i én og samme kommune, nemlig forældrenes opholdskommune. Denne træffer afgørelse i forhold til både forældrene og barnet. Men sondringen bliver relevant, når barnets og forældrenes handlekommune - som i dette lovforslag - adskilles.

Det er meget vigtigt, at der ikke bliver tvivl om, hvilken kommune, der er forpligtet til at træffe afgørelser i forhold til henholdsvis barn og forældre. Ligesom det er vigtigt, at kommunerne holder hinanden orienteret om tiltag i forhold til parterne. Det er således søgt præciseret, hvordan kompetencefordelingen mellem kommunerne er, ligesom det forudsættes, at der foregår et samarbejde om indsatserne.

Betalingsforpligtelsen vedrørende foranstaltninger efter servicelovens kap. 8 er som hidtil hos den kommune som har truffet afgørelsen om foranstaltningen. Ved at give barnet selvstændig opholdskommune i samme kommune følges princippet om at betalingsforpligtelse og handlekompetence varetages af samme kommune nu i forhold til anbragte børn. Denne tankegang er et grundlæggende element i grundtakstfinansieringen.

Barnets selvstændige opholdskommune kan med samtykke fra forældrene og den unge, der er fyldt 15 år, aftale, at forældrenes opholdskommune tillige er handlekommune for barnet eller den unge. Lovforslaget søger at opretholde fleksibiliteten i den nuværende retssikkerhedsloven § 9, stk. 7, ved at etablere en lignende aftalemulighed.

Inddragelse af barnet

Efter § 58 i serviceloven skal der finde en samtale sted med børn, der er fyldt 12 år, forinden der træffes afgørelse i en sag om foranstaltninger efter kapitel 8, og forinden der træffes afgørelse i en sag om ophør af en anbringelse. Der er efter bestemmelsen således tale om en egentlig pligt for kommunen til altid at give barnet mulighed for en samtale. Barnet har ret til at afslå at udtale sig. Oplysning herom vil i disse tilfælde

opfylde lovens krav om, at der skal finde en samtale sted. Forældremyndighedens indehaver kan ikke modsætte sig, at kommunen giver barnet mulighed for en samtale. Efter § 58, stk. 2, skal der for børn under 12 år foreligge oplysning om barnets holdning til den påtænkte foranstaltning, i det omfang barnets modenhed og sagens art tilsiger det.

Socialforskningsinstituttets seneste undersøgelser viser, at børn i alt for ringe grad inddrages i beslutninger om iværksættelse af forebyggende foranstaltninger eller anbringelse uden for hjemmet. Skal den problemstilling løses, skal der iværksettes en målrettet indsats, som dels sikrer, at flere børn inddrages og dels sikrer, at kvaliteten af inddragelsen højnes dvs. at der bliver tale om en reel og ikke bare formel – inddragelse af børn og unge i disse vanskelige sager.

På denne baggrund foreslås det, at den nuværende 12-års aldersgrænse ophæves, således at barnet eller den unge som udgangspunkt altid høres, medmindre barnets modenhed taler imod dette. Lovforslagets intention om at sikre, at flere børn og unge inddrages i beslutningsprocessen og at det sker på en kvalificeret og respektfuld måde understøttes af, at der på satspuljen er afsat 60 mill. kr. over en 4-årig periode til gennemførelse af denne del af lovforslaget, herunder efteruddannelse og metodeudvikling i forhold sagsbehandlingen. Lovændringen følges således op med et større efteruddannelsesiltag, der både skal omfatte det rent metodiske i at gennemføre samtaler med børn og unge og omfatter uddannelse, som har et holdningsmæssigt sigte, således at den enkelte sagsbehandler ser nytteværdien i at barnet eller den unge reelt inddrages i sagen.

Økonomiske og administrative konsekvenser for det offentlige

Lovforslaget forventes at medføre merudgifter i størrelsesordenen 15 mill. kr. i 2003 og i BO-årene 2004-2006.

Merudgifterne kan henføres til den del af lovforslaget, som vedrører inddragelse af børn i sagsbehandlingen. Ud over merudgifter til administration vil der være merudgifter som følge af, at der af staten iværksettes et efteruddannelsesiltag.

De samlede merudgifter til både administration og efteruddannelse er finansieret af satspuljen og skønnes at holde sig inden for en ramme på 15 mill. kr. i år 2003 og i BO-årene 2004-2006. Med udgangen af 2006 ophører efteruddannelsesinitiativerne.

Den del af lovforslaget, der vedrører selvstændig handlekommune for anbragte børn, skønnes ikke at have økonomiske konsekvenser.

Lovforslaget skal forhandles med de kommunale parter.

Økonomiske og administrative konsekvenser for erhvervslivet og miljømæssige konsekvenser

Forslaget har ikke erhvervmæssige eller miljømæssige konsekvenser.

Administrative konsekvenser for borgerne

Forslaget har ikke administrative konsekvenser for borgerne.

Forholdet til EU-retten

Forslaget indeholder ikke EU-retlige aspekter.

Ligestillingsmæssige konsekvenser

Forslaget indeholder ikke ligestillingsmæssige aspekter.

Høring

Lovforslaget har været til høring hos:

BUPL – Forbundet for pædagoger og klubfolk, PMF – Pædagogisk Medhjælper Forbund, FOA – Forbundet af Offentligt Ansatte, LFS – Landsforeningen af Socialpædagoger, DLO – Daginstitutionernes Lands-Organisation, SL – Socialpædagogernes Landsforbund, KL, Dansk Socialrådgiverforening, Advokatrådet, Den Danske Dommerforening, Københavns Kommune, Frederiksberg Kommune, Socialchefforeningen, Børne- og kulturchefforeningen, Amdsrådsforeningen i Danmark, Beskæftigelsesministeriet, Finansministeriet, Indenrigsministeriet, Undervisningsministeriet, Statsministeriet, Den Sociale Ankestyrelse, Børnerådet, Børnesagens Fællesråd, Det Centrale Handicapråd, Nævnet for Etnisk Ligestilling.

Vurdering af konsekvenser af lovforslaget

	Positive konsekvenser/ mindreudgifter	Negative konsekvenser/ merudgifter
Økonomiske konsekvenser for stat, kommuner og amtskommuner	Ingen	Ingen

Administrative konsekvenser for stat, kommuner og amtskommuner	Ingen	Lovforslaget forventes at medføre merudgifter på 15. mill. kr. i 2003 og i BO-årene 2004-2006.
Økonomiske konsekvenser for erhvervslivet	Ingen	Ingen
Administrative konsekvenser for erhvervslivet	Ingen	Ingen
Miljømæssige konsekvenser	Ingen	Ingen
Administrative konsekvenser for borgerne	Ingen	Ingen
Forholdet til EU-retten	Lovforslaget indeholder ikke EU-retlige aspekter	

Bemærkninger til lovforslagets enkelte bestemmelser

Til § 1

Til nr. 1

Der foreslås indsat en bestemmelse i § 9, stk. 4 i retssikkerhedsloven om selvstændig opholdskommune for børn anbragt uden for hjemmet efter reglerne i kapitel 8 i lov om social service. Bestemmelsen anvendes uanset om barnet er anbragt uden for hjemmet med eller uden samtykke fra forældremyndighedens indehaver. Barnets selvstændige opholdskommune har til formål at sikre stabilitet og kontinuitet for barnet uanset om indehaveren af forældremyndigheden flytter opholdskommune.

Lovforslaget ændrer ikke ved reglerne serviceloven, hvorefter afgørelsen om anbringelser efter § 40 træffes af den kommune, som er opholdskommune for forældremyndighedens indehaver. Dette gælder også selv om barnet faktisk opholder sig i en anden kommune. Den anbringende kommune, det vil sige forældremyndighedens indehavers opholdskommune på tidspunktet for anbringelsen, vil forblive barnets opholdskommune, selv om forældremyndighedens indehaver efter anbringelsen flytter til en anden kommune. I de særlige situationer, hvor barnet bor hos en af forældrene, som ikke har del i forældremyndigheden, skal afgørelser efter kapitel 8 i serviceloven ligeledes træffes af den kommune, som var opholdskommune for forældremyndighedens indehaver på tidspunktet for anbringelsen. Denne kommune er barnets selvstændige handlekommune, hvis forældremyndighedens indehaver efterfølgende flytter til en anden kommune, selv om barnet har opholdt sig hos den anden af forældrene uden del i forældremyndigheden forud for anbringelsen. Den kommune, hvor den anden af forældrene uden del i forældremyndigheden har ophold, berøres således hverken af anbringelsen eller af de beslutninger, som træffes efterfølgende i forbindelse

med anbringelsen. Det er uden betydning for handlekommuneforpligtelsen over for barnet, at formålet med eller grundlaget for anbringelsen efterfølgende ændres. Først ved hjemgivelsen eller hvis anbringelsens ophører af andre grunde ophører den anbringende kommunes handleforpligtelse.

Betalingsforpligtelsen vedrørende foranstaltninger efter kap. 8 er som tidligere nævnt hos den kommune som har truffet afgørelse om anbringelsen

Barnets selvstændige opholdskommune under anbringelsen forhindrer ikke indgåelse af aftaler mellem kommunerne om handlekommuneforpligtelsen. Det foreslås derfor, at der i retssikkerhedsloven indsættes en bestemmelse, hvorefter kommunerne kan aftale, at forældremyndighedens indehavers opholdskommune efter en flytning skal være opholdskommune for barnet. Aftalen forudsætter, at der foreligger et samtykke fra forældremyndighedens indehaver og fra den unge, som er fyldt 15 år.

Til nr. 2

Ændringen er redaktionel.

Til nr. 3

Ændringen sker som konsekvens af ændringen i opholdskommunereglerne. Da opholdskommunen fremover altid har betalingsforpligtelsen vedrørende foranstaltninger efter servicelovens kap. 8, er der ikke refusion for udgiften.

Til § 2

Til nr. 1

Børn eller unge anbragt uden for hjemmet har efter forslaget selvstændig opholdskommune i de tilfælde, hvor forældremyndighedens indehaver flytter til en anden opholdskommune.

Det foreslås, at kompetencen til at træffe afgørelser, der har væsentlig betydning for selve anbringelsen

placeres i barnets opholdskommune, jf. forslaget § 53, stk. 1. Således har barnets opholdskommune kompetence til at træffe afgørelse om ændring og revision af handleplanen, jfr. §§ 55 og 56, samvær og kontakt, jfr. § 57 og hjemgivelse, jfr. § 46. Endvidere har barnets opholdskommune kompetence til at træffe afgørelse om foranstaltninger efter § 40, stk. 2, i det omfang foranstaltningerne udelukket vedrører barnets forhold under anbringelsen. Dog forudsættes det efter den foreslåede § 53, stk. 2 og stk. 4, at barnets opholdskommune samarbejder med forældrenes opholdskommune.

Det følger af den foreslåede § 53, stk. 2, at andre afgørelser vedrørende familiens forhold træffes af forældremyndighedsindehaverens opholdskommune. I forhold til enkelte af de i § 40 nævnte foranstaltninger er det ikke muligt på for hånd at udpege den kompetente handlekommune. Afgørelsen vil i høj grad bero på en konkret vurdering af, hvorvidt foranstaltningen primært retter sig mod barnet eller mod hele familien. Kommunerne må sikre sig, at borgerne får den hjælp, de har behov for og eventuel uenighed må ikke forsinke nødvendige foranstaltninger. Kommunerne kan i tvivlstilfælde søge vejledning hos ankeinstansen. Hvis vejledningen fra ankeinstansen ikke fører til enighed, kan der, hvis betingelserne for det er opfyldt, være grundlag for at bede om en formandsafgørelse efter retssikkerhedsbekendtgørelsens § 16, stk. 1, eller en foreløbig formandsafgørelse efter bekendtgørelsens § 18, stk. 1.

Det er vigtigt at være opmærksom på, at den anbringende kommune har den fulde kompetence i forhold til den handleplan, der udfærdiges i forbindelse med barnets anbringelse uden for hjemmet. I de tilfælde hvor forældrenes opholdskommune træffer afgørelse vedrørende andre af familiens forhold vil der som følge heraf ikke være en afledt ret til at ændre i den handleplan, der er udarbejdet i forbindelse med barnets anbringelse.

I den foreslåede § 53, stk. 3, fastslås det, at forældremyndighedens opholdskommune bliver barnets opholdskommune efter en hjemgivelse. Skal barnet efter en hjemgivelse genanbringes, er det således forældremyndighedsindehaverens opholdskommune, der bliver handlekommune i forhold til en ny anbringelse.

Den foreslåede § 53, stk. 4, understøtter udgangspunktet for servicelovens kapitel 8 om, at særlig støtte til børn og unge skal tage udgangspunkt i at familien skal ses som en samlet enhed, og at hjælpen til famili-

en skal tage afsæt i at løse familiens samlede problemer. Således vil forudsætningen for at kunne iværksætte en samlet indsats i situationer hvor forældrenes og barnets eller den unges handlekommune er adskilt, forudsætte et samarbejde kommunerne imellem. Der er ingen formkrav til dette samarbejde, men aftales konkret af de involverede kommuner.

Til nr. 2

Den foreslåede omformulering af § 58 indebærer, at høring og inddragelse af børn og unge i sager om foranstaltninger efter kapitel 8 kun kan undlades i det omfang en vurdering af barnets eller den unges modenhed tilsiger det. I forlængelse heraf skal det understreges, at den foreslåede ændring ikke skal ses som en adgang til i yderligere omfang at undlade at høre og inddrage børnene eller der unge. Ændringen er begrundet i og tager udgangspunkt i et ønske om øget inddragelse og høring af såvel børn over som under 12 år.

Bestemmelsen indebærer en egentlig pligt for kommunerne til altid at tage udgangspunkt i, at barnet eller den unge skal høres. Det er fortsat intentionen, at barnets eller den unges opfattelse af sagen skal tillægges afgørende vægt ved valget af foranstaltning.

I de tilfælde hvor barnets eller den unges holdning til sagen ikke tillægges vægt skal der i sagen foreligge oplysninger om hvorfor barnets eller den unges ønsker ikke kan imødekommes helt eller delvis. Det enkelte barn eller den enkelte unge vil forsat have mulighed for at afslå at udtale sig om sagen. Oplysninger herom vil i disse tilfælde opfylde lovens krav om, at der skal finde en samtale sted. I enkelte situationer vil barnets modenhed eller sagens karakter kunne begrunde at barnets ikke høres. I disse sager skal der foretages en konkret vurdering af, om hensynet til barnet eller den unge i afgørende grad taler imod, at barnet eller den unge høres eller inddragelse. Der skal ved denne vurdering ikke tages udgangspunkt i hvorvidt »det nytter noget« at høre barnet eller den unge – men alene i om barnets situation tilsiger at høring og inddragelse bør undlades.

Til § 3

Loven træder i kraft den 1. juli 2003. Det foreslås, at loven anvendes i sager, hvor der er truffet afgørelse om anbringelse efter den 1. juli 2003. Det vil således sige, at børn anbragt uden for hjemmet forud for den 1. juli 2003 ikke får selvstændig opholdskommune.

Bilag 1

Lovforslaget sammenholdt med gældende lov

Gældende formulering

Lovforslaget

§ 9. Opholdskommunen har pligt til at yde hjælp.

Stk. 2. Ægtefæller har opholdskommune, hvor den fælles bopæl er.

Stk. 3. Et barn under 18 år har samme opholdskommune som forældrene. Et barn, der bor mest hos den ene af forældrene, har opholdskommune hos denne. Hvis barnet bor lige meget hos begge forældre, har barnet opholdskommune, hvor det er anmeldt folkeregisteret.

Stk. 4. Et barn, der ikke bor sammen med nogen af forældrene, og som har klaret sig selv, har selvstændig opholdskommune.

Stk. 5. Øjeblikkelig hjælp til et barn eller en ægtefælle, der opholder sig uden for sin opholdskommune, jf. stk. 2 og 3, gives af den kommune, hvor familiemedlemmet aktuelt har ophold.

Stk. 6. Socialministeren fastsætter regler om, hvilken kommune der har handleforpligtelsen i sager efter lov om dagpenge ved sygdom eller fødsel.

Stk. 7. Når der er særlige grunde hertil, kan opholdskommunen med borgerens samtykke med en tidligere opholdskommune aftale, at den tidligere opholdskommune er handlekommune.

§ 9 a. Opholdskommunen har ret til at få sin andel af udgifterne til hjælp efter lov om social service, lov om aktiv socialpolitik og § 52, stk. 1, i lov om social pension refunderet af en tidligere opholdskommune, når den tidligere kommune eller anden offentlig myndighed har medvirket til, at en person får ophold i:

- 1) Boformer efter §§ 91-94 i lov om social service.
- 2) Anbringelsessteder for børn og unge efter §§ 49 og 51 i lov om social service.
- 3) Amtskommunale og kommunale plejehjem m.v. efter § 140 i lov om social service.
- 4) Boliger efter § 115, stk. 4, jf. § 105, stk. 2, i lov om almene boliger samt støttede private andelsboliger m.v., hvis de er oprettet af eller efter aftale med amtskommunen.
- 5) Institutioner under sygehusvæsenet.
- 6) Institutioner under Kriminalforsorgen.
- 7) Boliger, boformer m.v., der træder i stedet for og kan sidestilles med boformer m.v. under nr. 1-6, herunder hjælp efter § 77 i lov om social service og ophold i bofællesskaber oprettet efter den tidligere bistandslovs §§ 68 og 68 b.

§ 1

I lov om retssikkerhed og administration på det sociale område, jf. lovbekendtgørelse nr. 807 af 26. september 2002, som ændret ved § 2 i lov nr. 1069 af 17. december 2002, foretages følgende ændringer:

1. I § 9 indsættes efter stk. 3 som nyt stykke:

»*Stk. 4.* Et barn under 18 år, som er anbragt uden for hjemmet, har selvstændig opholdskommune i den kommune, som har truffet afgørelse om anbringelsen efter kapitel 8 i lov om social service, uanset om forældremyndighedsindehaveren har en anden opholdskommune. Når der er særlige grunde dertil, kan kommunerne aftale, at forældremyndighedsindehaverens opholdskommune er handlekommune i forhold til barnet eller den unge. Aftalen er betinget af, at forældremyndighedsindehaveren og den unge over 15 år giver samtykke.«

Stk. 4-7 bliver herefter stk. 5-8.

2. I § 9, stk. 5, der bliver stk. 6, ændres »stk. 2 og 3« til: »stk. 2-4«.

3. § 9 a, stk. 1, nr. 2, ophæves.

Stk. 2. Opholdskommunen har ret til refusion efter stk. 1, jf. § 128 a i lov om social service, når en person er flyttet til et tilsvarende tilbud i en anden kommune eller amtskommune efter følgende bestemmelser:

- 1) § 92, stk. 3, i lov om social service,
- 2) § 58 a i lov om almene boliger samt støttede private andelsboliger m.v. eller
- 3) § 140 i lov om social service.

Stk. 3. Kommuner kan uden for de tilfælde, der er nævnt i stk. 1 og 2, indbyrdes aftale, at en tidligere opholdskommune fortsat afholder udgifter til hjælp efter de love, der er nævnt i stk. 1. Det fastsættes i aftalen, hvor længe den skal gælde.

Stk. 4. Krav mod en tidligere opholdskommune efter stk. 1 og 2 skal rejses senest 3 år efter, at hjælpen er ydet.

§ 2

I lov om social service, jf. lovbekendtgørelse nr. 755 af 9. september 2002, som ændret ved § 3 i lov nr. 1092 af 16. december 2002, § 1 i lov nr. 1066 af 17. december 2002, lov nr. 1067 af 17. december 2002, lov nr. 1070 af 17. december 2002 og lov nr. 1071 af 17. december 2002, foretages følgende ændringer:

1. § 53 affattes således:

»§ 53. Hvis et barn eller en ung, som er anbragt uden for hjemmet, har selvstændig opholdskommune, jf. § 9, stk. 4, i lov om retssikkerhed og administration på det sociale område, skal denne kommune:

- 1) føre tilsyn med barnets eller den unges forhold under opholdet uden for hjemmet og træffe afgørelse om ændret anbringelsessted, behandling, uddannelse m.v., jf. § 55, stk. 1,
- 2) træffe afgørelse om revision af handleplanen for anbringelsen, jf. § 56, og i den forbindelse træffe afgørelser efter § 40 i det omfang foranstaltningerne vedrører barnets forhold,
- 3) træffe afgørelse om samvær og kontakt, jf. § 57, og
- 4) træffe afgørelse om hjemgivelse, jf. § 46, stk. 2.

Stk. 2. Afgørelser vedrørende familiens forhold træffes af forældremyndighedens indehaveres opholdskommune.

Stk. 3. Efter hjemgivelse bliver forældremyndighedsindehaverens opholdskommune barnets eller den unges opholdskommune.

§ 53. (Ophævet)

§ 58. Er et barn fyldt 12 år, skal der, forinden der træffes afgørelse i en sag om foranstaltninger efter kapitel 8 og forinden der træffes afgørelse i en sag om ophør af en anbringelse, finde en samtale sted med barnet herom.

Stk. 2. For børn under 12 år skal der foreligge oplysning om barnets holdning til den påtænkte foranstaltning og til spørgsmålet om ophør af anbringelsen, i det omfang barnets modenhed og sagens art tilsiger det.

2. § 58 affattes således:

»§ 58. Forinden myndigheden træffer afgørelse i en sag om foranstaltninger efter kapitel 8, og forinden der træffes afgørelse i en sag om ophør af en anbringelse, skal der finde en samtale sted med barnet eller den unge herom.

Stk. 2. Samtalen kan undlades i det omfang barnets modenhed eller sagens karakter i afgørende grad taler imod samtalens gennemførelse. Kan samtalen ikke gennemføres, skal barnets holdning til den påtænkte foranstaltning og til spørgsmålet om ophør af anbringelse søges tilvejebragt.«

§ 3

Stk. 1. Loven træder i kraft den 1. juli 2003.

Stk. 2. For sager, hvori der er truffet afgørelse om anbringelse udenfor hjemmet før 1. juli 2003, anvendes de hidtil gældende regler.

Til lovforslag nr. L 137. Skriftlig fremsættelse (29. januar 2003)

Socialministeren (Henriette Kjær) :

Herved tillader jeg mig for Folketinget at fremsætte:

Forslag til lov om ændring af lov om retssikkerhed og administration på det sociale område samt lov om social service (Selvstændig handlekommune for anbragte børn samt høring og inddragelse af børn i sagsbehandlingen)

(Lovforslag nr. L 137).

Der stilles forslag om at handlekommunereglerne for anbragte børn ændres således, at den kommune, der oprindeligt anbragte barnet forsat vil være handlekommune for barnet i en situation hvor forældrene flytter.

Formålet med denne lovændring er at understøtte mulighederne for at give anbragte børn stabile opvækstbetingelser, så barnet ikke ved forældrenes flytning bliver en "kastebold" mellem to kommuner.

Lovforslaget lægger op til at betalingsforpligtelsen vedrørende foranstaltninger efter servicelovens kapitel 8 - som hidtil - er hos den kommune som har truffet afgørelsen om foranstaltningen.

Ved at give barnet selvstændig opholdskommune i samme kommune følges princippet om at betalingsforpligtelse og handlekompetence varetages af samme kommune nu i forhold til anbragte børn. Denne tankegang er et grundlæggende element i grundtakstfinansieringen.

Forslaget skønnes ikke at have nogle økonomiske konsekvenser.

Der stilles endvidere forslag om ændring af servicelovens regler om høring og inddragelse af børn i sager om foranstaltninger efter servicelovens kapitel 8 således, at den nuværende 12-års

aldersgrænse for høring af børn og unge efter servicelovens § 58 ophæves. Udgangspunktet vil herefter være at alle børn skal høres og inddrages uanset alder.

Efter en konkret vurdering vil det dog være muligt at undlade høring og inddragelse såfremt barnets modenhed eller sagens karakter afgørende taler imod dette. Lovforslagets formål er at sikre børnene og de unge en kvalificeret og respektfuld inddragelse i beslutningsprocessen.

Lovforslaget understøttes af, at der på satspuljen er afsat 60 mill. kr. til - over en 4-årig periode - at iværksætte efteruddannelses- og metodeudviklingstiltag i forhold til sagsbehandlingen.

De samlede økonomiske konsekvenser for kommunerne ved at ophæve aldersafgrænsningen i § 58 i lov om social service og erstatte den af en modenhedsvurdering skønnes dermed til 5,5 mill. kr. årligt. Da loven først træder i kraft 1. juli 2003, vil der være halvårsvirkning i 2003, hvorfor udgiften her skønnes til 2,8 mill. kr.

Ændringen af § 58 i serviceloven indgik i satspuljeaftalen for 2003. Her blev der i 2003 og i BO-årene 2004-2006 afsat i alt 15 mill. kr. til ovennævnte ændring samt et ekstraordinært efteruddannelsesstiltag.

Der vil dermed være 12,2 mill. kr. i 2003 og 9,5 mill. kr. i årene 2004-2006 til efteruddannelsesstiltaget. Da efteruddannelsesstiltaget sættes i værk af staten, har dette ikke økonomiske konsekvenser for amter og kommuner.

Lovforslaget skal forhandles med de kommunale parter.

Med disse bemærkninger indstiller jeg lovforslaget til Folketingets velvillige behandling.